

ЄРМОШКО О. В.,
здобувач вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища»
АЛПАТОВА О.М.,
к.б.н., доц., доцент кафедри екології та природоохоронних технологій
Державний університет «Житомирська політехніка», м. Житомир
ke_aom@ztu.edu.ua

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВОДОКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Усі води (водні об'єкти) на території України є національним надбанням українського народу, однією з природних основ його економічного розвитку та соціального добробуту. Водні ресурси забезпечують існування людей, тваринного й рослинного світу та є обмеженими й уразливими природними об'єктами.

Водні ресурси – найважливіший природний чинник, який відіграє провідну роль у проблемі забезпечення соціально-економічного прогресу в світі. Водна складова є невід'ємною частиною соціальної, економічної, екологічної сфер суспільства. Стан водних ресурсів є одним з інтегрованих екологічних показників сталого розвитку країни.

Термін «водокористування» наведений у статті 1 Водного Кодексу України. Водокористування - це використання вод (водних об'єктів) для задоволення потреб населення, промисловості, сільського господарства, транспорту та інших галузей господарства, включаючи право на забір води, скидання стічних вод та інші види використання вод (водних об'єктів). Водокористувачами в Україні можуть бути підприємства, установи, організації та громадяни України, а також іноземці та особи без громадянства, іноземні юридичні особи.

Забезпечення екологічної рівноваги та повне задоволення потреб населення і суспільного господарства водою можливі при поліпшенні якості води й водного режиму річок, раціональному використанні води підприємствами всіх галузей суспільного господарства та відтворенні водних ресурсів. У цілому водні ресурси України можна охарактеризувати як недостатні.

Характерний для України стан екологічної кризи серед іншого зумовив необхідність радикального перегляду принципів водокористування та водоохоронної діяльності. Актуальність вказаного завдання увиразнює те, що водне господарство України тісно пов'язане з усіма галузями народного господарства, значною мірою визначає розвиток і розміщення продуктивних сил та має вирішальне значення в аспекті забезпечення необхідних і побутових умов життя населення. Основними чинниками, що призвели до виникнення екологічної катастрофи в Україні вважають: перевищення верхньої екологічної межі зарегулювання річкового стоку; високий рівень концентрацій промислових об'єктів; висока ресурсо- та енергоємність застарілих технологій; недосконалість технологій очищення вод; не врахування природоохоронних, меліоративних, протиерозійних, середовище формувальних правил і способів; недосконалість правових і економічних механізмів, які стимулювали б розвиток екологічно безпечних технологій та водоохоронних (і взагалі природоохоронних) систем.

Наближення України до Європейського Союзу вимагає дотримання відповідних екологічних вимог, гармонізації у сфері правового регулювання охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки, в тому числі через політику сталого споживання та виробництва. обов'язковим елементом такої політики є повноцінне, глибоке та достовірне еколого-економічне оцінювання водних ресурсів. Сформована у результаті еколого-економічного оцінювання система показників може слугувати: 1) основою обґрунтування необхідності збільшення витрат на охорону водних ресурсів, зокрема капітальних інвестицій та поточних витрат на очищення зворотних вод, охорону і відновлення підземних і поверхневих вод; 2) інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень щодо ефективного та екологічно обґрунтованого водокористування для максимального врахування вартості природно-ресурсних компонентів певної території та необхідних витрат для реалізації природоохоронних і ресурсо-відновлювальних заходів.

За умов нарощування антропогенних навантажень на природне середовище, зокрема на водні ресурси, виникає необхідність розробки і додержання особливих правил користування водними ресурсами, раціонального їх використання та екологічно спрямованого захисту. Державна водна політика має спрямовуватись на досягнення балансу екологічних та економічних інтересів суспільства, пов'язаних з використанням водних ресурсів, а також підтримку економічно вигідного й екологічно безпечного рівня водокористування, забезпечувати збалансованість потреб економічного розвитку і можливості відтворення водних ресурсів.